

HOGYAN LETT BELŐLEM CSILLAGJÓS

ANTUN ŠOLJAN

Vizsgálóbíró elvtárs, két évvel ezelőtt költöztem ide, erre a városszéli lakótelepre; eleinte azt hittem, börtönben vagyok, vagy hol; egy álló évig úgy éltem, mint a kivert kutya. Koko asszonyságon, az önkisz kasszírőjén kívül egy szót sem váltottam senkivel, azaz vele sem *beszélgettem* éppen, hanem átkiabáltunk egymásnak a konyhai balkonról. Ő volt az, aki — úgy látszik — megsajnálta nagy magányomban, az ő jó szíve csinálta is a bajt. Így lett belőlem botcsinálta csillagjós. Így akarta a sors, ahogy azt is, hogy a lakótelepre kerüljek.

Koko asszonyságnak egyszer, egészen véletlenül, kávézás közben jósoltam. Áthívott a jó asszony egy kávéra, nekem meg nagyon jól esett a meghívás. Mivel pedig már jócskán elszoktam az emberektől, ellágyultan vettem kezembe a kezét, hogy jósoljak valamit a tenyeréből. Diákkorom óta nem csináltam ilyesmit, akkor is csak fölvtágtam a lányok előtt, hogy — mondom — legyenek adakozóbb természetűek. De semmi hasonló szándékom nem volt Koko asszony irányában: egyszerűen hálás voltam, csak ezért csináltam; szerettem volna valami szépet mondani neki, de nem tudtam, hogyan.

Ő viszont, a maga részéről, azon hatódott meg, hogy valaki megfogta a kezét; ez tán vele sem fordult elő iskoláskora óta. Boldog volt, hogy valaki figyelemre méltatta, hogy (jóslatom szerint) még annyi minden kecsegteti az életben, hogy korántsem kell letennie mindenről. S mivel nagyon akarta hinni mindazt, amit a jövőről meséltem, könnyen lenyelte azt is, amit a múltból mondtam. Mélységesen meg volt győződve, hogy látnok vagyok. Ezután az első, véletlen hozta szeánsz után úgy terjedt a hírem a lakótelepen, mint a prérítűz.

Eleinte nem is tudtam, mi történik valójában. A Koko asszonynál tett látogatásomról már egészen meg is feledkeztem. De napról napra éreztem, hogy egyre népszerűbb vagyok a lakótelepen. Ismeretlen asszonyok állítottak meg az önkiben.

— Szomszéd úr, egyszer fölgorhatna hozzám egy kávéra. Kifőzött kávét főzök — teszük hozzá kedvesen, miközben a drótkosarakkal egyensúlyozunk. — Beszéljük meg egy alkalomra, amikor nincs otthon az uram. Tudja, hogy van...

Olyan nyílt a meghívás, hogy tán meg is illetődnék, de hát maga is láthatja, vizsgálóbíró elvtárs, az én megjelenésem, ha egyáltalán beszélhetünk ilyesmiről, nem olyan vonzó, hogy túl sokat képzeljek magamról. Ezért hát valami ragályos szívélyességnek tulajdonítottam ezt. Ázsiai mosolyjárványnak. Nem tudom, mit mondjak nekik:

— Köszönöm, szomszédasszony, köszönöm... majd fölnezek egyszer... nagyon kedves...

Egy nap aztán, úgy alkonyattájt, becsöngetett Hanžekné a negyedik emeletről, a mi lépcsőházunkban ő szedi a lakbért. Nem a lakbérért jött. Selymesen csillogó, nagyvirágos pongyolában, piros rúzsfolttokkal a száján és a cigaretta füstszűrőjén, fél kiló kávéval a kezében.

— Ha a hegy nem megy Mohamedhez, Mohamed megy a hegyhez — jelentette ki erélyesen, és lecsapta a kávéscsomagot az asztal közepére. — Mit áll itt? Van darálója?

— Darálóm van — jelentem 'ásson.

— Akkor daráljon — zárta le a vitát.

Fölállítja a csatarendet, mint valami hadvezér: egyből tudja, ki hol fog ülni, kinek mi lesz a dolga. Óvatosan föl-fölszúgatom a darálógépet, miközben buzog a víz az áttetsző kávéfőző edényben.

— És jól vigyázzon, miket fog nekem mondani — figyelmeztetett mindjárt, amikor a konyhából bejöttem a kávéval. S a tenyerét úgy ejtette le a magasból a kávéfőző edény mellé, mintha az a tenyér idegen testrészt lenne, amihez neki egyáltalán semmi köze. Majd egy kicsit úgy néz rám, mint aki párbajra hív, egy kicsit pedig úgy, mintha orvosnál volna és fel van készülve a legrosszabbra is.

Hogy őszinte legyek, vizsgálóbíró elvtárs, eszem ágában sem volt megfogni Hanžekné kezét. Ennek még a gondolatától is elrémülnek.

— Én nem tudok jósolni — mondom neki szépen. — Fogalmam sincs, hogy kell.

— Jó, jó — mondja az asszony békülékenyen. — Csak ne játszszuk meg magunkat.

— De hát Koko asszonynak én csak úgy viccből... egyetlenegyszer...

— Értem én, hogy nem akarja nagydobra verni — mondja ő erre megfontoltan. — De bennem megbízhat.

— Nem mintha nem volna bizalmam...

Azt mondja erre nyugodtan:

— Mindenki tudja, hogy maga ebből nem csinál ipart. Hanem csak baráti, jószomszédi szívességből teszi. Kávét mellett. Elbeszélgetünk egy kicsit, és mit bírnak nekünk?

S bizony tartja ám a tenyerét elszántan, és úgy billegeti az ujjait, mintha azt mondaná, „gyere csak, gyere”, azzal a csápszerűen mozgó, négy kipirosított körmével. Így adtam be a derekam legelőször. Hanžekné nem az az asszony, akinek nemet lehet mondani. Örültem, hogy nem mást akar. Beadtam a derekam előbb színleg, aztán igazánból is.

— Ön, asszonyom, látszólag erélyes és erős egyéniség — olvasom ki a tenyeréből. — A lelke mélyén azonban megértésre vágyik.

Ilyenkor Hanžekné egyszeriben megpuhul, mint a vaj. Az a hivatalos, kemény máz úgy lepattog róla, mint akinek azt vezényelték, hogy „pi-henj!”. Fejét a másik tenyerére hajtotta, és szelíd, valóságos kutyaszemmel néz rám. Ilyenkor nem lehet hülyéskedni, még ha akarnád is. Nem volna emberséges. Annyi bizalommal, annyi reménykedéssel néz rád, hogy megesik rajta a szíved. Valahogy megsajnáltam ráncokba futó, de ápolt arcát, azokat a mosópor marta, mégis kilakkozott ujjait, a reménynek azokat a ríktó virágait a fekete pongyolán. S tényleg igyekezni kezdtem. Hogy miben, magam sem tudom igazán — talán hogy őszinte legyek, hogy egyáltalán emberi szót találjak, abban.

— Ön, asszonyom, nem egy ambícióját visszafojtotta, de emiatt ne bánkódjék. Ez még meghozza gyümölcsét az ön életében. Önnek igen jó képességei vannak, és lesz még alkalmja továbbfejlesztetni őket. — Miközben ezt mondom, látom is mint olyan asszonyt, akinek az önnön életébe fektetett nagy energiája kamatozni kezd és amint képességei pazarul kiteljesednek; látom, hogy ő hálásan fedezi fel szememben ezt a képet. Az ön nemi élete pillanatnyilag

egy kis válságban van, de ne erőltesse; egy kis türelemmel, figyelmességgel, gyöngédséggel . . .

Hanžekné szemérmesen fogja össze köntösét a keblén. Fantáziám félórai facsarása után teljesen ki voltam merülve, s úgy éreztem, tényleg megszolgáltam azt a fél kiló babkávét meg azt a piros hasút, amit a csomag elé csempészett. Elégedetten távozott. Olyan boldognak és hatalmasnak éreztem magam, hisz örömet tudtam szerezni embertársamnak.

S többé nem voltam egyedül. Igen, ez igaz, főleg asszonyok jöttek. De nem éltem vissza vele. Ha volt is ilyen irányú szándékom, egykettőre szertefoszlottak az illúzióim. Ezek az asszonyok az álmaikat akarták, nem a valóságot, Csakhamar rájöttem, hogy kurafi annyi van a lakótelepen, hogy Dunát lehet velük rekeszteni, de kuruzsló csak egy. Látja, magam sem tudom, hogy lettem éppen én az. Az embernek így osztályrészül jut egy szerep, amelyet nem maga választott, hanem egyszerűen ráruházták, s utána azt kell játszania. Lehet, hogy ez az én rendeltetésem az ő életükben, a lakótelep életében, mit tudom én. Lehet, hogy ezért vagyok a világon. A sors keze ez, amely beledob valami kávémalomba, belegabalyodsz a planétád hálójába, s onnan ki nem kecmeregsz egy istenért se!

A borítékok? Egyre csak a borítékokat emlegeti. Rendben van, igaz, borítékokat is kaptam — nem kértem, csak elfogadtam, amit otthagytak. Hát olyan nagy bűn ez? Ezt csinálják a papok is. Én csupán beilleszkedtem az általánosan elfogadott rendszerbe: whiskyt kaptam, mint az orvosok, pulykákat, mint az ügyvédek, jutalékot az álmok után, akár a Lakásinveszt. Tele van ezzel az újság, vizsgálóbíró elvtárs.

Egy kissé magam is begerjedtem. Könyveket szereztem be. Ehhez nem elég csak a kiromantia, az embernek több vágányon kell működnie: konyitania kell az asztrológiához, a numerológiához, a parapszichológiához. Ismernie kell a szakmát. Felsőfokú szakképzettségnek mondhatnánk. Olvastam Jungot, ha ismeri, amit a szinkroniáról írt. Olvastam kabalisztikát, megvettem a Rafael-féle táblázatot. Körzöt és műanyag szögmérőt vásároltam, és számíthatom a sziderális időt, horoszkópokat rajzolgotok. Van ezzel pizsmogás, vesződség elég: azt hiszi, egy horoszkópot egy-két óra alatt el lehet készíteni? Jó két-három nap munka kell hozzá, ha komolyan akarjuk csinálni. Hej, vizsgálóbíró elvtárs, ha nem volna kénytelen hivatalból megvetni ezeket a dolgokat, megmutatnám egyszer, milyen mókás ügyek ezek!

Például, egyszer egy villanyszerelő, montőr, tudja, aki távvezetékoszlopokon, magasépítkezésen meg ehhez hasonló helyeken mászkál, felkeresett, mondanám meg, mi van számára megírva a csillogokban: vagyis hogy leesik-e? A munkán napról napra jobban fél. Néha annyira, hogy legszívesebben maga ugrana le. Oda jutott, hogy most már egyetlen biztonsági öv sem elég biztos neki. Egyszerűen tudni akarja. Megszerkesztem a horoszkópját, a tenyerébe nézek, kávéaljba, kártyát vetek, és mindig ugyanazt látom: nem fog leesni. Meg is mondom neki. De nem úgy hasból, hogy éppen mondjak valamit, hanem mert tudom. A szerelők nem potyognak csak úgy az égből, mint az érett körték.

Mégis, hogy a lelkiismeretem nyugodt legyen, elmagyarázom neki, hogy én minderre nem vagyok képesítve, s ha továbbra is fél, menjen orvoshoz. A pénzt sem fogadom el, amit a zsebembe akar erőltetni. Azóta minden héten beállít:

— Nem estem le — jelenti ki büszkén már az ajtóban. — Nem is fogok. De hát maga tudja legjobban, nézze meg hát erre a hétre.

Olyan érzésem van, mintha én tantanám a levegőben.

Ő meg, viszonzásképpen, rendbe hozza a villanyvezetékét a házban, hűtőszekrényt javít, antennát szerel. Mert mi, vizsgálóbíró elvtárs, úgy élünk itt a lakótelepen, mint az ősközösségben. Csereskereskedelem folyik. Mindent természetben fizetünk. S hát, látja. Így van ez valahogy, nekem is megvan a helyem ebben a közösségben. Van mit cserébe adnom.

Hogy félrevezettem az embereket? Ne higgye, hogy nem fordult meg a fejemben ez is. Vajon nem csapom-e be embertársaimat és magamat is? Hiszen valójában fogalmam sincs ezekről a dolgokról, mondogattam magamban. Minél többet tanulom, annál több kétely merül fel bennem, válasz pedig sehonnan sem érkezik. Ha meg választ találok valamire, azonnal eltolakszik a következő kérdés, — és így megy mindaddig, amíg az ember el nem jut azokhoz a végső kérdésekhez, amelyekre azonban felelet nincs. S olyankor furdal a lelkiismeret: megjátszom itt egy polinéziai törzs varázslóját, sámánját, vagy mit, tanácsokat adok, korholok, vigasztalok, lehet, hogy szórakoztatom is az embereket, közben sem jobb, sem okosabb nem vagyok a többenél. Ha félrevezettem volna őket, legalább ravaszabbnak tartanám magam náluk. De nem, hiszen ők maguk — hogy is mondjam — tettek meg, szemeltek ki, hogy ezt csináljam.

S ne higgye, hogy nem merült fel bennem: van-e, aki tudja a

válaszokat? Kit kérdezzen meg, kinek hihet az ember, ki néz az én tenyerembe? Valakinek csak tudnia kell, gondoltam. Mármint azokat a végső kérdéseket. Mert ha jól megnézi, vizsgálóbíró elvtárs, ezt nem lehet így tovább... továbbra is sötétben tapogatózni. Így vaktában, szervezetlenül. Valakinek mégiscsak tudnia kell, mi van, mi nincs. S hogy mi lesz mindannyiunkkal. Úgy értem, nemcsak Hanzžeknéval meg a szerelővel, hanem édes mindannyiunkkal.

Sokan adják a nagyokost, s nyújtózkodnak a két ujjukkal, hogy ők minden kérdésre felelni tudnak, de ez olyan, mint a kvízben — eleinte felelgetnek, felelgetnek, hanem amikor jön a neheze, meg se tudnak mukkanni! Becsszóra, őszintén meg akartam tudni. Elolvastam, vizsgálóbíró elvtárs, mindent, ami a kezembe került. Filozófiát is. Ámbár, ami ezt illeti, vizsgálóbíró elvtárs, higgye el, a filozófusok is mintha kártyából olvasnák ki a mondókájukat. Igaz ugyan, egy dologban azért valamennyien egyetértenek: lesz még jobb is, mondják. Hiszen ezt mondogatom én is a kuncsaftjaimnak: lesz még jobban is!

S egy napon becsönget hozzám egy kolléga. Beállít diplomata-táskával a kezében, klasszikus szabású szürke öltönyben, nyakkendősen, jól ápoltan, elegánsan, hivatalos képpel. Láthatóan nincs vesztegetni való ideje, kis hal vagyok én az ő szemében, mert már az ajtóban ezüstórájára pillant, amelyet mellényzsebéből vett elő.

— Alászolgálja, kolléga — köszön, s ellépve mellettem, egyenesen a lakásba nyomul. Forgolódik a szobában, mintha ki akarná bérelni, majd megértő részvétellel mondja: — Hát, rosszabb is lehetne.

A táskát az asztalra fekteti, ujjával felületesen végigzongorázik a könyvespolcomon.

— Látom, nincs valami elsőrangú irodalma — mosolyog fölényesen, mint aki nem is várt mást. Jobbára amolyan népszerűsítő kiadványok.

Állok a szobám ajtajában, s egészen elhültem. Nem kellett nagy csillagjósna lennem, hogy rögtön lássam: ennek nem kell megjósolni a jövőjét. Azt hittem, vizsgálóbíró elvtárs, hogy alighanem magunk közül való az illető.

Leült az asztalhoz, a táskából mindenféle iratokat vesz ki, mint valami pénzbeszedő, maga elé rakogatja, várakozóan kopogtat rajtuk arany töltőtollával, engem pedig úgy méreget tetőtől talpig,

mint akinek elmaradott számlái vannak s mint akiről sejti már, hogy nem lesz miből kifizetnie.

— Melotetikailag szólva, ön valóban nem látszik alkalmasnak erre a hivatásra — jelenti ki a vizsgálat után jóakaratóan. — Hanem jó volna, ha most mi ketten egy kicsit elbeszélgetnénk üzleti ügyben.

— Nem tudom, milyen üzleti ügyre gondol. S azt sem, mi az a melotetika.

— Csak nem játsszuk meg magunkat egymás között? Kartársak vagyunk, vagy nem?

— Ön tehát...?

— Egyebek között a HAODE alelnöke vagyok.

— A HAODE-nak? — hahogom.

— A Horvát Asztrológus és Okkultista Dolgozók Egyesületének — teszi hozzá némi nehezteléssel. — Kartársak vagyunk azon az alapon, hogy én is itt rendelek a közelben, Zaprudjében. S alighanem csak ezen az alapon.

Nem bánom én, ha csak ezen az alapon is, mindenesetre nagy kő esett le a szívemről. Már-már a keblemre öleltem, hogy — mondok — salve, testvérem a zodiákusban! Ő azonban egyáltalán nem táplált ilyen testvéri érzelmeket. Sőt, mint zaprudjei, jó szomszédokat sem.

— Az egyesület legutóbbi ülésén tárgyaltunk önről. Megállapítást nyert, hogy engedély nélkül működik, de mivel amatőr, olyan döntés született, hogy mégis alkalmat kell adni önnek, hogy rendezze státusát az egyesület felé.

— Miféle státust? — mondom. — Hiszen én nem is...

— Nem is vett részt, elvtárs, amint látom, a HAODE egyetlen ülésén sem, annak nem tagja, sőt nem is hallott róla.

Szárason, hivatalos hangon beszél. Nem akar ő kellemetlen lenni, de hát ez van. S hát, ragadhatatlan: nem vagyok tag, nem is hallottam az egyesületről. Leültem az asztal túlsó felén, és szótlannul rámeredtem. Egy pillanatra megenyhülten leereszkedett hozzám, s bizalmasan közelebb hajolt:

— Látod, testvér, nemcsak az a bibi, hogy suba alatt ügködsz, s ezzel csorbát ejtesz a szakma tekintélyén. Te megszeged a mi belső megállapodásainkat is. — Ekkor eszébe jutott, milyen kiküldetésben van, s újból megnézte azt a drága, sziderális időről a mellényzsebből előhalászott órán, majd fenyegetően bekattintotta fedelét. — Természetesen, senki sem tilthatja meg, hogy dolgozzék. Ez ki-

zárólag önre és a községi hatóságokra tartozik. De ami bennünket illet, előbb nevet kell szereznie magának. Be kell lépnie az egyesületbe, fizetnie a tagsági díjat, mi pedig akkor megfelelő helyre osztjuk be önt, ahol aztán számíthat támogatásunkra. Nem kerülhet mindjárt Zágrábba csak azért, mert szeretné. Mellékesen szólva, én magam csodálkozom is, hogy mindenki Zágrábba kívánczik: hiszen a vidék, egy kezdőnek, sokkal jövedelmezőbb! Önnek, láthatóan, az anyagi feltételei sincsenek meg, hogy Zágrábban nyithasson rendelőt. Ez a helyiség szűk, — felszerelése, kézikönyvei, semmije! Csodálom, hogy egyáltalán hajlandó valaki idejönni!

Elnevetem magam, körülmutatok szűkös helyiségemen, a szegénységemen.

— Én is csodálom — mondom békülékenyen. — Egészen véletlenül, összehoztam egy pár horoszkópot két-három öregasszonynak innen a szomszédságból, kávéból jósoldtam nekik. Különbem nem foglalkozom ezzel. Valóban nem is hallottam erről az ön... céhéről. Nem ismerem sem a törvényt, sem az előírásokat.

— Éppen az a baj — fogott szavamon mindjárt. — Ön kétségkívül szakképzetlen személy. Márpedig mi magas fokú szakképzettséget követelünk tagságunktól. Erre kötelez bennünket céhünk, de a társadalmi elvárás is.

— Ugyan, kérem — tiltakozom. — Végtére is csip-csup vénasszonyügyek ezek.

A látogatóm erre mélységesen elkomorult, a feje fölé emelte a kezét, mint aki elhatárolja magát az én megátalkodottságomtól és komolytalanságomtól.

— Ezzel az állásfoglalással nem jut messzire, kolléga — jelenti ki elégedetlenül. — Hová lett az ön felelősségérzete? Tagjainktól elvárjuk nemcsak az elsőrangú szakértelmet, hanem a makulátlan erkölcsöt is. Egy kissé komolytalan a kolléga.

— No csak, no csak — jöttem méregbe. — Na és miből áll az a híres erkölcs? S ki ítéli meg, hogy van-e vagy nincs? Ön?

— Látja, kolléga, nincs énnekem arra sem időm, sem kedvem, hogy itt most előadást tartsak magának — mondja, de töltőtollával kopogva a papírokon persze azonnal belefog. — Az asztrológia nem az, ami valamikor volt. Bizonyos olyan változások történtek, amelyeket ön, láthatóan, nem értett meg. Az asztrológiának ma tudományos alapja van, és a tudomány meg a társadalom kezében hatékony fegyverré válik. Többé nem a kiváltságosok, hanem a mi egyszerű emberünk számára dolgozunk. Az egyszerű em-

ber számára pedig — hogy képletesen fejezzem ki magam — az asztrológián át vezet a legrövidebb út a csillagokig. A régi asztrológusok, természetesen, félrevezették a tudatlan népet, de maga az asztrológia helyénvaló. Csupán a művelőit kellett kicserélni.

— Akkor mért nem a zodiákust is? — kérdem. De őt nem lehet zavarba hozni.

— Hogy mért nem? — kérdezi vissza drámai hangon. — Az új asztrológia, ha kell, létrehozza majd az új zodiákust is. Például, mért kellene kötelezően mitológiai kentaurnak szerepelni benne, ráadásul íjjal és nyíllal felszerelve?

— Hanem mivel? Puskával?

— A régi görögök itt már jó nyomon jártak: juhok- kecskét szerepeltettek... Ami érthető, hiszen az állattenyésztés volt a fő jövedelmi forrásuk.

— A Szűz helyébe vemhes kancát kellett volna tenniük, de nem jutott eszükbe.

— Napjainkban iparcikkekből kellene összeállítani a zodiákust. Amit aztán módosítani is lehetne, szükség szerint. Ha mondjuk a mezőgazdaságot kell serkenteni, akkor valami traktort belekombinálni.

Hogy nagy színész, vizsgálóbíró elvtárs, azt meg kell hagyni, de most annyira beleélte magát a modern asztrológus szerepébe, hogy a kezével hadonászva a levegőben olyan rendet csinált az égboltozaton, mint valami műszaki múzeum raktárában. Azt hiszi, megváltoztatja az eget és a földet, pedig csak az elnevezéseket változtatja meg. A tiráda kellős közepén felállok.

— S hogy lehetek tag? — kérdem.

— Írja meg a kérvényt. Akkor majd meglátjuk — válaszolja jegesen, kezét még mindig a levegőben tartva, mert megzavarták okkult révületében.

— S ha nem kérvényezem?

— Akkor viselnie kell a következményeket.

Feláll helyéről, csattogtatja az óra fedelét, a táska zárját, csattogtatja a fogsorát.

— S mik ezek a következmények? — kérdem. — Kiolvasta már a csillagokból? Vagy még csak ezután fogja elkészíteni a horoszkópmat?

Egyet azért el kell ismernem neki: a hidegvérűséget. Minden sietőség nélkül fogja a táskáját, kimért léptekkel az ajtóhoz megy, majd magában az ajtóban még egyszer felém fordul:

— Te csak baszkódj, testvér — mondja higgadtan. — Majd baszkódsz még, ha valaki feljelent.

— Legalább tudni fogom, ki intézett el — mondom én.

— Veled tényleg nem érdemes szépszerével — állapítja meg. — Baráti szándékkal jöttem, hogy megegyezzünk, te meg így bánss velem. Rendben van, ahogy akarod. Csak utána aztán ne sírj, hogy nem tudtad: a mi belső megállapodásunk szerint az új autópályától délre, a Jakuševac és az út közé eső terület énhozzám tartozik, az én körzetem. Te teljesen jogtalanul bitorolod.

— Á, erről fúj a szél? — sziszegem. — Ide lyukadtunk ki azzal a te új asztrológiáddal. A maffiához, amely kipurciózta a tortát. Most fogtam fel, mért aggódsz az én erkölcsömért!

— Mért mit gondoltál? — mondja egykedvűen. A legcsekélyebb mértékben sem sértődik meg. Úgy néz rám, mint a hülyére, nem érti, mi bajom van. Vállat von, és megindul lefelé a lépcsőn.

— Ez a te zodiákusod! — üvöltöm utána a lépcsőház visszhangos mélységébe. — A te tudományos alapod! A te technológiád!... A szentek osztozkodnak! Zaprudje az enyém, Utrine a tiéd. Csak ilyen szakszerűen tovább, okkult dolgozók!

Az utolsó szó, persze, mégis az övé volt. Megállt a fordulónál, s onnan letről rám emelve a tekintetét, egy cseppnyi harag nélkül, de a mögötte álló intézmény egész súlyával a hangjában, azt mondja:

— Látom, nem vagy normális, ezért csak egyet mondok. A hozzád hasonlókat manapság már eltaposta az idő.

S elment.

— Ha az idő, hagyján — hörögtem utána tehetetlenül dühömben. — Nem kell még neked is belém gyalogolnod, szarházi és para-szarházi!

Azért lehet, hogy igaza volt neki, vizsgálóbíró elvtárs. Tudom, hogy manapság mindenütt így van a világon, más szakmákban is, mért ne lenne így ebben is? S akármit csináljak is, mindig akad majd egy hozzája hasonló. Tudom, hogy hurokra kerülök, mint a réti róka, de ki nem rángatom a lábom, még ha magam volnék a mitológiai kentaur! Feljelentett a gazfickó, s én nem bírok neki semmit, mert ő legális artista, bűvész, művész, fellép a Ritz bárban!

De más fájt nekem, vizsgálóbíró elvtárs. Amikor megláttam azt a gazembert, reménykedni kezdtem! Nini, gondoltam, mégiscsak van itt valaki. Úgy éreztem, ott vagyok valami misztikus rend

előszobájában, már-már felvettek a mi Arany Hajnalhasadás Rendünkbe. S amikor rádöbbsentem, hogy ott is csupa útonálló rabló van, a csalódásom leírhatatlan volt. Ott voltam a küszöbön, belestem, beláttam egészen a szívéig a dolgoknak, s az undoron kívül nem fedeztem fel egyebet. S elszörnyedtem a gondolatára, hogy senki nincs a világon, aki ezekről a dolgokról többet tudna, mint jómagam. Mármint azokról a végső dolgokról. Mindegy, milyen tollakkal ékeskednek, mindegy, hogy keresztelik át a zodiákust. Csak jár a szájuk, akár ennek az álpapnak, csak színlelnek. Azok a végső kérdések pedig, nos, az olyan, mintha belenéznél valamelyikébe azoknak a sötét lyukaknak, amiket — mondják — a világűrben fedeztek fel mostanság. Olyankor aztán minden mindegy: Celsius vagy Paracelsus, Einstein vagy apokalipszis. — teljesen egyre megy.

Én, vizsgálóbíró elvtárs, ugyanolyan jogon vagyok asztrológus, mint akárki más. S jobb is talán azoknál, mert én legalább senkinek sem akarok rosszat, nem úgy, mint az az udvarias skorpió! Ha ő mondhat valamit valakinek, én is mondhatok! A csillagokban talán nincs is semmi, s talán nincs is igazi asztrológus, de senki sem igazibb nálam. Tanulmányoztam az embereket, könyveket olvastam, mindenfélét megtanultam. A jövőmondó dolga az, hogy jósoljon! Amíg van ilyen mesterség a világon, amíg kell valakinek, amíg az emberek szabad akarattal hisznek nekem, jogosan űzöm! S hogy furdalt a lelkiismeret és kételkedtem magamban, az is a szakmához tartozik. Mintha mindazok a sámánok, bibliai próféták, mindenféle filozófusok mások lettek volna! Csak ezt csinálták ők is, vizsgálóbíró elvtárs! Beszéltek! Ezt nem lehet iskolában megtanulni, s úgy sem, hogy beiratkozunk az asztrológus egyesületbe. Nem azért, hogy hozzájuk hasonlítsam magam, isten ments, de hát, látja, meglehet, hogy a maga módján, az én szerény lehetőségeimhez képest, én is mondok valamit ezeknek az embereknek, ha már meg akarnak hallgatni, ha már annyira keresnek. Nem mondhatok nekik tudj' isten miket, de amit mondok, a legjobb tudásom szerint teszem. Lehet, hogy álgazságokat is, de ha mi asztrológusok valamennyien álasztrológusok vagyunk, az azért van, mert nincsenek igaziak.

Hej, vizsgálóbíró elvtárs, ha én igazi asztrológus és más, magasabb szinten lennék! Talán egész nemzetek jövőjét jósolnám meg a csillagokból, a seregeknek győzelmet vagy vereséget jövendölnék, a bankároknak megsűgnám a legközelebbi tőzsdei árfolyamokat.

Én azonban csak egy közönséges kis álasztrológus vagyok: önkiszolgálói kasszírnöknek megmondom, hogy férjhez mennek-e, henteslegényeknek, hogy beválnak-e majd mint erőművészek, távvezetékyszerelőknél, hogy lepottyannak-e. Akár ki se számítsam a horoszkópjukat: előre tudom, kinek mire van szüksége, előre tudom, mi lesz édes mindannyiunkkal.

Néha el is rágódom ezen: hogy olyan kevéssel beérik, s hogy olyan keveset mondhatok nekik. Tanultam, törekedtem, hogy tökéletesítsem magam a szakmában, mindent értük és csakis értük. Nekik pedig elég, ha valaki megfogja a kezüket, ha valakivel megihatnak egy kávé a sivár délutánokon, ha piros alsót látnak a kártyában, hogy aztán elhiggyenek mindent, amit akarsz! Ezt nehezen viselem el. Úgy érzem, berozsdásodok, lezüllok, ami a szakmát illeti. Az ember elkomolytalankodja a hivatását, ha úgyis mindegy, ha látja, hogy nincs rá szüksége senkinek. Ha minden, amit csinál, pusztá, elsváritott, mindennapi gyakorlat. S ilyenkor az jár az eszemben, hogy válhatnék igazi asztrológussá, mesterré, amilyennek én képzelem, aki annyival mélyebben tud bepillantani a sötétségbe, a fekete lyukba, mint én, s még csak meg se retten. Én mindjárt megijedek, amint gondolkozni kezdem. A kuncsaftjaim viszont oly ikévéssel beérik.

Ezzel nem azt mondtam, hogy amit adok, az értéktelen. Bár enél többet talán nem is tudnék adni. Azonban meg vagyok győződve, hogy amit nyújtani tudok nekik, s amit ők be tudnak fogadni, az is olyan valami, amit ők sehol máshol nem kaphatnak meg. Csak látná a szemüket, vizsgálóbíró elvtárs! Ha még látott a szemekben szomjúhozást, reményt, kutyát megszegyenítő hálát! Én ugyanúgy fürdök a hálájukban, akárcsak ők a csillagok közelségében az asztalomon. S valóban, vizsgálóbíró elvtárs, néha arra gondolok, hogy tényleg egészen új zodiákust kellene kigondolni kizárólag ezeknek az embereknek. Mert mi a probléma? A csillagok manapság nem látszanak jól — a smog, a műbolygók, a mesterséges fények miatt. A régi jelképek többé nem illenek rá a csillagokra. A csillagok nem illenek jól a földhöz. Az égbolton új csillagképek rajzolódnak ki. Most már senki sem tud eligazodni. Mindannyian zavarban vagyunk, mi asztrológusok ezért csak úgy hasból beszélnék, vaktában tapogatózunk az űr fekete lyukaiban. Ez a tényleges probléma, nem én!

Vizsgálóbíró elvtárs, bevallom, hogy foglalkoztam. De nem látom, hogy ez olyan nagy bűn volna: nem csaptam be senkit, s nem

is űztem anyagi előnyökért — bizonyítékul szegényes anyagi helyzetemre hivatkozom. A kik följelentettek, azok csinálnak ebből üzletet, szervezett csalást, monopolit a kozmikus bölcsességre! Elismerem továbbá, hogy asztrológiai tudományom, akárcsak az egész asztrológia is talán, nem valami nagy. Sokat tudunk, de még többet nem, így van ez minden másban is. Az asztrológia, igaz, bizonytalan, de nézze meg az orvostudományt, nézze meg az asztronómiát! Beismerem, hogy babonás vagyok, akárcsak azok, akikhez szólok, de mindebben kell valaminek lennie: az embernek valamilyen képpen csak kapcsolatban kell lennie azzal a baszom világmindenséggel! Tudom, vizsgálóbíró elvtárs, hogy hivatalból kénytelen azt vallani, mint Szent Ágoston, hogy a felelősséget tetteinkért és életünkért nem háríthatjuk a csillagokra, hanem itt, a földön kell azt viselnünk. S hogy belebuknánk a szennyvízlevezető árokba, ha örökké az eget bámulnánk. De hogy egy kissé a csillagokra is szükségünk van, arra nézve itt Koko asszonyságot, az önkisz kasszír-nőjét, a hentesemet és a villanyszerelőt hívom tanúul, aki nem esett le. Vizsgálóbíró elvtárs, nem esett le. Mindmáig, amíg itt vagyok, hogy mondjam nekik, talán nem is fog leesni soha. De ha nem leszek itt, ki fogja a fülébe rágni? A vizsgálóbíró elvtárs a törvényre hivatkozik. Ön ismeri legjobban, aszerint ítélkezzen hát; nézze meg, mit mond a törvény, s ítéljen. A törvény betűje szerint talán vétkes is vagyok, ha ön is úgy mondja. De a tanúim előtt itt, a lakótelepem előtt, nem érzem bűnösnek magam.

BORBÉLY János fordítása